

Stödinsatser_004.mp3

Speaker 1 [00:00:01] Det här är en podcast från Skolverket.

Susan Myrdal [00:00:03] Inom garantin för tidiga stödinsatser, den som ofta kallas läsa skriva, räkna-garantin ingår att genomföra kartläggning i förskoleklass med hjälp av kartläggningsmaterialet "Hitta språket" och "Hitta matematiken". Om du har elever i klassen som till exempel inte har kommit så långt i sin svenska språkutveckling så kan du behöva göra vissa Anpassningar när du genomför kartläggningen. När Kymplingeskolan i Sundbybergs stad hade gjort en kartläggning behövde de göra vissa Anpassningar och då använde de sig av stödmaterialet Skolverket tagit fram. Det här stödmaterialet, som då är frivilligt att använda, heter "Stöd för kartläggning av flerspråkiga elever i förskoleklass" och det är detta pilotprojekt vi ska prata om i den här podden. Så jag säger välkommen till Ildiko Nordgren, enhetschef på Sundbybergs globala modersmålsenhet - hej.

Ildiko Nordgren [00:01:13] Hej!

Susan Myrdal [00:01:13] Och så har vi med oss Jessica Isaksson, förskolelärare - hej välkommen.

Jessica Isaksson [00:01:18] Hej hej.

Susan Myrdal [00:01:19] Och Pernilla Widlund, tidigare biträdande rektor på Kymplingeskolan.

Pernilla Widlund [00:01:21] Hej.

Susan Myrdal [00:01:21] Hej! Jag heter Susan Myrdal. Om vi börjar med pilotprojektet i sig, kan ni berätta vad ni har gjort? Ildiko.

Ildiko Nordgren [00:01:32] Vi har genomfört ett pilotprojekt mot Kymplingeskolan där vi har provat Skolverkets stödmaterial för kartläggning av flerspråkiga elever i förskoleklassen och sett ett bra resultat.

Susan Myrdal [00:01:47] Hur kom det sig att just det här projektet blev av?

Ildiko Nordgren [00:01:50] Sundbyberg har hög andel elever med utländsk bakgrund och det är en rektors dilemma som vi har diskuterat, under ledning av vår verksamhetschef Marie Nyhed. Hur ska vi på allra bästa sätt tillgodose läsa, skriva och räkna-garantin när andel elever flerspråkiga elever ökar på våra skolor?

Susan Myrdal [00:02:16] Och hur startade ni upp arbetet från början med projektet?

Ildiko Nordgren [00:02:21] I min roll som enhetschef för Sundbybergs Globala har jag omvärldsbevakning på frågor som händer på området och då visste jag att det kommer att kompletteras, Hitta språket och Hitta matematiken med ett stödmaterial som vänder sig till de flerspråkiga eleverna. Och då berättade jag, så fort det släpptes så tog jag upp det med modersmålslärarna. Vi gick igenom, vi diskuterade, vad är det vi ser? Det var väldigt spännande. Scannade intresset med dem, vilka skulle eventuellt skulle vara sugna att testa? För vi såg att det ser väldigt värdefullt ut och då berättade jag det på rektors dialog för rektorskollegorna. Och då blev det så att eftersom vi har ett behov, så Kymplingeskolan anmälde sitt intresse ganska snart för att vi skulle kanske testa den.

Susan Myrdal [00:03:25] Det kändes rätt på en gång helt enkelt när du presenterade. Om vi då går över till Kymplingeskolan, vad är det för skola? Pernilla.

Pernilla Widlund [00:03:33] Kymplingeskolan ligger i Stora Ursvik i Sundbyberg. Det är en f till sex skola som tar emot ungefär 500 elever och ganska många procent av de eleverna har en annan etnisk bakgrund och kanske inte bara är tvåspråkiga utan tre språk ibland. Vi tog emot 84 elever i förskoleklass och vi räknade ut att 70 av de eleverna har en annan etnisk bakgrund så att vi kunde se ett tydligt ökat behov av att möta eleverna i deras modersmål, när det gäller att göra kartläggningarna. Så att det var en bra tid för oss att använda oss av, prova stödmaterialet.

Susan Myrdal [00:04:19] Och vad var målsättningen skulle du säga med projektet?

Pernilla Widlund [00:04:23] Målsättningen var ju att vi skulle få syn på de elever som eventuellt hade en språklig sårbarhet då som vi skulle då kunna planera för undervisning och insatser för de eleverna.

Susan Myrdal [00:04:36] Just det. Så hur genomförde ni pilotprojektet i praktiken?

Jessica Isaksson [00:04:44] Ja vi hade den ordinarie, den obligatoriska kartläggningen i Hitta språket och Hitta matematiken på höstterminen och när vi hade genomfört den så kunde vi då identifiera att det var tre elever i våra tre klasser som behövde göra, som vi ansåg behövde göra den kompletterande kartläggningen, stödmaterialet.

Ildiko Nordgren [00:05:06] Och sedan förberedde Pernilla, biträdande rektorn och jag, för att vi ska kunna genomföra stödmaterialet Kartläggningen av mer flerspråkiga elever, eleverna. Och vad betyder det? Ja, men vi diskuterade fram ramarna, den beräknade tidsåtgången för genomförandet, för för- och efterarbete och gett fullt förtroende för lärarna att hitta den lösningen som passade bäst för dem inom ramarna.

Jessica Isaksson [00:05:41] Och sedan informerade vi förskollärare vårdnadshavarna till de här tre eleverna och sedan träffades jag och modersmåsläraren för ett första möte då vi planerade kartläggningen tillsammans och jag delgav henne vilka delmoment jag tyckte vi skulle satsa på först för att vi skulle hinna allting. Och modersmåsläraren fick även träffa eleven då för ett första möte så att de fick känna lite på varandra och hälsa på varandra och sådär. Sedan kanske en vecka senare så kom modersmåsläraren till vår skola och vi genomförde stödmaterialet tillsammans. Jag satt ju med som stöd både för modersmåsläraren och för eleven. För det mesta pågick på ett främmande språk för mig.

Susan Myrdal [00:06:32] Just det, men du var som en länk där emellan i alla fall?

Jessica Isaksson [00:06:36] Ja, och kunde lägga till frågor och så där.

Pernilla Widlund [00:06:39] Föråkaren till det här, innan det här mötet så hade vi ju faktiskt gjort en noggrann analys tillsammans med speciallärarna kring resultatet av kartläggningens materialet Hitta språket, Hitta matematiken. Så att alla var väl medvetna om att det blir de här tre eleverna som vi genomför stödmaterialet med då.

Jessica Isaksson [00:07:02] Och utifrån båda de här kartläggningar, både de obligatoriska men också utifrån stödmaterialet, så planerade vi ju vår fortsatta undervisning sedan, hur vi skulle genomföra vårterminen resterande.

Susan Myrdal [00:07:14] Just det.

Jessica Isaksson [00:07:15] Inför årskurs ett.

Pernilla Widlund [00:07:17] Vilka elever som skulle få ta del av språkverkstan och hur ofta och så vidare.

Susan Myrdal [00:07:21] Om vi går vidare då till och titta på vad ni sett för resultat av pilotprojektet. Vad har fungerat bra och har varit svårare? Jessica vad säger du?

Jessica Isaksson [00:07:36] I min klass så såg vi att den eleven hade en språklig sårbarhet även på modersmålet. Och den här informationen var ju väldigt viktig för elevens fortsatta lärande. Och det visade sig också att den här eleven kommit till sin rätt i en mindre grupp, vilket hon också fick efter den här kartläggningen. Att vi jobbade i mindre grupper och där hon fick träna på det som var utmanande för henne. Och nu i, inför oss årskurs ett, då visste speciallärarna vad hon hade för utmaningar. Så jag tror faktiskt att redan första veckan så fick hon träffa vår speciallärare som då redan kände till hennes utmaningar. Vilket då bidrar till tidiga insatser, för i det här fallet, för den här eleven.

Susan Myrdal [00:08:24] Det måste väl vara så, när ni har möjlighet att bygga den linjen och lämna på det här sättet, att det i sig är också en garanti för att stödinsatserna håller hela vägen. Pernilla har du några tankar där?

Pernilla Widlund [00:08:35] Nej men jag tänker själva genomförandet av det här var ju också, vi fick med vårdnadshavarna, vi fick med modersmålslärarna, så att den här eleven hade en relation med sin modersmåls lärare redan inför årskurs ett. Det gav ju skolan en möjlighet att rigga insatser och stöd för den här eleven utan något dröjsmål under hösten i årskurs ett då.

Susan Myrdal [00:09:01] När under processen kom informationen till vårdnadshavarna så att säga, till föräldrarna att nu ska vi sätta igång med det här?

Jessica Isaksson [00:09:10] Så fort vi hade bestämt att vi skulle anta den här utmaningen, det här pilotprojektet och vi hade, jag hade haft kontakt och mina kollegor hade haft kontakt med modersmålslärarna och vi hade bestämt att nu kör vi. Då kontaktade vi ju vårdnadshavarna och vi har ju i förskoleklass ganska nära samarbete med dem, både vid lämning och hämtning. Så att det var, det var ett enkelt samtal och samtliga vårdnadshavare var ju väldigt positiva till det här också.

Susan Myrdal [00:09:40] Kul och det måste vara extra härligt om man känner att man har alla med sig in i det fortsatta arbetet och vad det ska leda till.

Jessica Isaksson [00:09:47] Ja, det gagnar deras barn om våran elev.

Susan Myrdal [00:09:48] Eller hur.

Ildiko Nordgren [00:09:50] Det är precis det vi såg, att vi har haft ett ökat engagemang, ett tillsammansarbete med alla berörda kring eleverna. Vi kunde, därför kunde vi göra rätt insats i rätt tid.

Susan Myrdal [00:10:06] Och på tal om engagemang då, kan ni ge något konkret exempel på hur det har ökat?

Ildiko Nordgren [00:10:14] När Pernilla och jag planerade för att vi ska kunna genomföra arbetet så diskuterade vi fram ramarna. Vi har beräknat tidsåtgången för genomförandet för för- och efterarbetet och gett fullt förtroende för lärarna att de ska hitta den lösningen som passade bäst för dem inom ramarna. Eller vad tycker du Pernilla?

Pernilla Widlund [00:10:37] Ja, nej men absolut. Och jag kan tänka för vårdnadshavarna, att faktiskt ge vårdnadshavarna, elevernas modersmål, att de faktiskt får lyftas upp och viktiggöras i skolan. Att man visar dem att modersmålet är viktigt och att vi ger eleverna möjlighet att visa sina kunskaper på ett språk som känns bekvämt för dem.

Susan Myrdal [00:11:03] Har ni behövt motivera varför modersmål är viktigt också i sammanhanget, att man jobbar med det aktivt?

Jessica Isaksson [00:11:11] Vi kanske inte har behövt motivera föräldrarna, men däremot har vi lyft det med dem, och de har ju varit helt med på det själva. Men jag tänker också på eleverna, de här tre eleverna, när vi uppmärksammade deras modersmål så har det också, upplever vi, stärkt dem över huvud taget. Till exempel min elev hon, vi har samling och upprop varje morgon och hon svarade aldrig ja i samlingen till exempel. Men efter mötet med modersmåls läraren så svarade hon faktiskt ja och det har mina kollegor också sagt, som också hade, använde sig av det här stödmaterialet. Att det gäller även dem eleverna. Att det är viktigt att vi uppmärksammar deras modersmål och visar på att det är viktigt.

Ildiko Nordgren [00:12:00] Det känns så att, genom att vi kom in i rätt tid som modersmålslärarna kunde, genom att nå fram till eleverna på modersmålet och nå fram även till vårdnadshavarna och berätta om varför vi ser det så värdefullt att titta på elevens språkutveckling, även på modersmålet och jämföra det med svenskan. Att kunna ta reda på orsaken till deras sena

kunskapsutveckling. Då blev det så att eleverna fick förtroende och förstod på något sätt och vågade kommunicera på svenska. För vi var inte mer inne, vi var bara inne just vid kartläggning.

Susan Myrdal [00:12:45] Det är så otroligt intressant att det sker på det sättet. Men hinder och utmaningar, det måste ni ha stött på också? Ildiko.

Ildiko Nordgren [00:12:52] Ja.

Susan Myrdal [00:12:54] Inget är väl smärtfritt, särskilt i så här stora projekt?

Ildiko Nordgren [00:12:57] Nej, först mängden av elever. När jag fick veta att 70 av 84 elever kan vara tänkbara. Det är jättestor skillnad att göra upp en organisation när vi har vår befintlig verksamhet med 70 elever, 70 kartläggningar eller tre som det blev.

Susan Myrdal [00:13:23] Som det blev ja.

Ildiko Nordgren [00:13:24] Ja, och sen blev det ju också så att modersmåslärarna behövde stärkas för att de skulle se att deras kompetens, kulturkompetens är brobyggande i det här fallet. Och det handlar inte om ren och skär undervisning i modersmålet, utan att använda den kompetensen i ett bredare perspektiv.

Susan Myrdal [00:13:46] Kan du utveckla det litegrann, hur?

Ildiko Nordgren [00:13:49] Ja, att hjälpa, vara delaktig och hjälpa förskolläraren att genomföra den här kartläggningen med stödmaterialet. Analysera utifrån sitt perspektiv, prata med förskolläraren. Det är djupa pedagogiska didaktiska frågor om språkutveckling och kanske man är inte alltid så van vid att man får vara med och ens röst räknas i en sån djup didaktisk diskussion.

Susan Myrdal [00:14:23] Hur upplever du det Jessica, hur tyckte du att det var, att jobba på det sättet?

Jessica Isaksson [00:14:29] Jag känner ju i dag att jag har fått fler kollegor på jobbet genom att vi kan jobba tillsammans för de här eleverna som har extra utmaningar. Självklart, hade det varit 70 elever så hade det varit tufft men nu var det bara någonting väldigt positivt. Det var inte så tidskrävande och de modersmåslärarna som vi samarbetade, det funkade jättebra tillsammans för oss.

Ildiko Nordgren [00:15:00] Det var en stor utmaning att organisera samarbetet, att vi ska kunna samarbeta så jag är väldigt glad att Pernilla är så orädd och vi bara kunde bygga och pröva något tillsammans. Och att hitta tid för samarbetet, för förskollärarna och modersmåslärarna. För alla har en befintlig verksamhet.

Susan Myrdal [00:15:29] Så är det ju. Och vad använder ni för typ av skohorn då Pernilla, för att kunna få tid till det här helt enkelt?

Pernilla Widlund [00:15:34] Nej men jag, på Kymlingeskolan arbetar det väldigt skickliga och erfarna förskollärare och de är fördelade på tre klasser, men de är fyra stycken förskollärare. Så att den fjärde förskolläraren har inte klassansvar utan jobbar i en liten språkverkstad. Vilket innebär att man kan då, de elever som vi ser behöver en extra skjuts när det gäller språk och språkutveckling, får träna med språklekar och så finns det en god organisation för det. Så därför var Kymlingeskolan ett givet, tänker jag då, ett givet val. Så det var inte så svårt att klämma in det här och vi sa att vi provar, vi ser, vi åker med och sen längs vägen så försöker vi lösa de eventuella då kullerbyttor som vi behöver göra. Och det var väl ett utav resultaten tänker jag för just din elev Jessica, att hon kom till sin rätt i språkverkstan. Där hon fanns i ett mindre sammanhang och fick träna på det som var hennes utmaningar. Eller hur Jessica?

Jessica Isaksson [00:16:46] Absolut. Men jag tänker också att vi förskollärare skulle få ytterligare ett uppdrag, en ytterligare arbetsuppgift men också att få ett förtroende från sin chef. Att hon tror på oss, att Pernilla tror på oss och Marie, det ger ju också lite självförtroende och liksom.

Susan Myrdal [00:17:05] Lite självförtroende och lite skjuts och lite så.

Jessica Isaksson [00:17:05] Precis, ja.

Susan Myrdal [00:17:10] Kan du känna igen dig i det här Pernilla, att du är en orädd ledare?

Pernilla Widlund [00:17:16] Oj ja kära nån, svårt att svara på. Jag tycker det är kul med nya grejer, sen kanske jag ger mig in i saker ibland utan att riktigt veta vad det kommer kosta. Men om man är liksom, det är kul att prova. Och det är klart att när jag ställde er inför faktum där, nu ska vi åka med det här. Det är klart att det var ingen som hjulade av lycka första tiden för att man vet inte riktigt hur det kommer bli. Men Ildoka sade vi tar det lugnt, vi jobbar på, vi ser var vi hamnar någonstans. Så att det var verkligen ett, som Ildiiko säger, ett tillsammansarbete där vi kunde luta oss på varandra, mot varandra och ge förskollärarna och modersmålslärarna förtroendet och tilliten att vi tror ni fixar det här, så.

Susan Myrdal [00:18:04] Men kan du beskriva Jessica, någonting mer om den oron kanske som, när man får ett nytt uppdrag som ska genomföras som är ganska stort? Vilka tankar far genom huvudet som lärare i de sammanhangen?

Jessica Isaksson [00:18:18] Ja men höstterminen, det är då vi kartlägger den obligatoriska kartläggningen på många nya elever som inte ännu känner. Och att då få ytterligare ett uppdrag, att direkt på våren sedan använda stödmaterialen. Det är klart att man blir lite stressad och undrar hur vi ska klara det. Men som sagt, med förtroende av sin chef och kollegor som man arbetar bra tillsammans med så är det roligt. Det är roligt att anta utmaningar.

Ildiko Nordgren [00:18:51] Och den nervositeten har delats även av våra modersmålslärare, för det var något helt nytt. Och en av lärarna hon berättade att allt var nytt för henne och hon var lite nervös men också nyfiken på att bekanta sig med något som hon hade ingen idé om.

Susan Myrdal [00:19:14] Vilka andra lärdomar har ni då gjort genom det här arbetet, skulle ni säga?

Ildiko Nordgren [00:19:20] Vi var glada över att vi har avgränsat hela projektet till en skola. Det var en av framgångsfaktorerna, då kunde vi fullt fokusera. Det var också en framgångsfaktor att vi har förankrat i hela styrkedjan. Vi har ju haft dialog med sektor till rektorn, biträdande rektorer och så vidare. Hela kedjan. Vår verksamhetschef har sett till att ge oss förutsättningar att lyckas, att genomföra det. Vi har haft ett tillsammansarbete och tillit till varandra, vi har trott på projektet.

Pernilla Widlund [00:20:03] Och vi har ju lyckats och hålla i och hålla ut under hösten även om det svajade ibland och det var svårt att få till det och alla var motiverade och engagerade och ville prova det här. Vi ville se vart vi landade någonstans och sen så förstod vi också någonstans att det här skulle göra skillnad, för de här eleverna. Det skulle bli något annat.

Susan Myrdal [00:20:23] Tvekade du någon gång under processen Pernilla?

Pernilla Widlund [00:20:25] Nej, faktiskt inte. Jag vet hur skickliga förskollärarna är på Kymlingskolan så att nej, jag tvekade inte.

Jessica Isaksson [00:20:33] Och vi är förskollärare vi känner ju oss mer kompetenta nu och...

Susan Myrdal [00:20:38] Kan du utveckla det lite.

Jessica Isaksson [00:20:40] Nej men om jag har frågor och funderingar kring en elev, jag vet vem jag ska gå och fråga. Jag känner nu mina kollegor, mina modersmålskollegor och jag är inte rädd för att gå fram och ta kontakt med dem, för de är mina kollegor. Och jag vet inte om jag hade gjort det innan det här projektet faktiskt. Och det här mynnar ju ut i att eleven får ännu mera...

Pernilla Widlund [00:21:07] En bredare, en bredare kompetens som möter eleven, blir det ju.

Ildiko Nordgren [00:21:13] Och att vi möter elever rätt.

Pernilla Widlund [00:21:15] Ja.

Susan Myrdal [00:21:15] Och trygga lärare känns som. Alltså just den här tryggheten med tillsammansarbetet som vi nämnde och att nå ut till varandra.

Jessica Isaksson [00:21:23] Ja precis.

Susan Myrdal [00:21:25] Trygga lärare, trygga elever.

Pernilla Widlund [00:21:25] Och vikten av att arbeta ännu, vässa det språkutvecklande arbetet ännu mer. För en del av det språkutvecklande arbetet är ju också att de elever som behöver få stöd på sitt modersmål lyfts av det, både på modersmålet och på svenskan. Och det är ju en del av kompetensen då som ni har nu, att ni förstår att okej, vi tar hjälp av modersmåls lärare när vi kör fast eller när vi blir förvirrade kring saker och ting i elevers språk.

Jessica Isaksson [00:21:56] Precis som Pernilla sa också att vi har fått ökad medvetenhet om vikten av att arbeta språkutvecklande.

Susan Myrdal [00:22:03] Just det och det kommer ju aldrig försvinna känns det som nu när den är så väl förankrad och ni har verktygen. Vilken skillnad skulle ni säga har gjort för eleverna? Jessica du står närmast dem kanske.

Jessica Isaksson [00:22:13] Ja, som jag sa tidigare, att elevernas självkänsla har stärkts. Vi har fått kunskap om elevernas behov och hur de fungerar och vad de mår bäst av. Inför årskurs ett så känner specialläraren till våra elever, de vet vilka utmaningar de har och kan sätta igång med arbetet direkt. Vi gör nya klasser inför årskurs ett, vi har tre förskoleklasser som blir nya ettor. Och när vi gör klassplacering, gjorde klassplaceringen inför årskurs ett så hade vi det här i åtanke. Vilken klass, vilka kamrater, vilken lärare som skulle passa de här eleverna bäst. Och de, som Pernilla sa förut, att på vår skola så får eleverna modersmålsundervisning i årskurs ett och de här eleverna har redan haft sitt första möte med modersmåls lärarna. De vet redan, lärarna vet redan vilka utmaningar dem har och en liten relation har redan startat.

Susan Myrdal [00:23:17] Och då skapar man ju förstår jag en mer mjukare övergång helt enkelt så att det inte blir så skarpa linjer och någonting som känns knökigt utan väldigt, väldigt mjuk övergång. Nu är piloten avslutad, vad har gett ringar på vattnet skulle ni säga? Ildiko vad tror du eller vad ser du?

Ildiko Nordgren [00:23:39] Vi sprider internt i kommunen lärdomarna och utmaningar med pilotprojektet Kymlinge. För det är viktigt att vi tar lärdomar och berättar vad som har gått bra, vilka utmaningar vi har sett. Förskoleklassnätverket, Rektorsdialogen pågår diskussioner. Vi på globala modersmåls enheten har vi utvärderat och inventerat intresse för en eventuell fortsättning. Och likadant det där resonemanget pågår i rektorsgruppen och det kan jag säga, att det finns redan skolor som har uttryckt ett intresse. Så det blir spännande att se där vi kan följa och hjälpa andra elever som är också i behov av att titta på hur ser språkutvecklingen ut i modersmålet, på modersmålet kontra på svenskan? För att utröna vilken insats kan skolan stötta dem allra bäst. Hitta rätt verktyg.

Susan Myrdal [00:24:49] Är det något som skulle hindra att ni fortsätter på den väg ni nu har stakat upp?

Jessica Isaksson [00:24:56] Nej, nej.

Susan Myrdal [00:24:57] Nej.

Jessica Isaksson [00:24:58] Det tycker jag inte.

Susan Myrdal [00:24:58] Det bara och fortsätta som ni gjort. Är det någonting vi kommer förändra tror nu, i processen?

Pernilla Widlund [00:25:07] Det beror kanske på hur många elever det blir som man liksom bedömer kommer behöva göra det här stödmaterialet.

Susan Myrdal [00:25:17] Jessica, vad tror du?

Jessica Isaksson [00:25:20] Ja, jag ser också att man kan utveckla det här genom att involvera årskurs ett-lärarna i det här och hitta någon, något samarbete ännu mer kring de här eleverna.

Susan Myrdal [00:25:35] Det är en bra plattform som ni har gjort och flera lärare i andra årskurser kan bli involverade på ett annat sätt.

Jessica Isaksson [00:25:39] Ja.

Susan Myrdal [00:25:39] Och ni har ju sagt det, men jag förstår att ni rekommenderar ju detta starkt.

Pernilla Widlund [00:25:48] Ja.

Susan Myrdal [00:25:49] Samstämmigt. Så om man vill ha reda på mer hur man kan jobba med garantin för tidiga stödinsatser så är det förstås skolverket.se som man ska besöka och gå in på och läsa mer om det här och få alla verktygen. Vi rundar av och jag tackar då Ildiko Nordgren, Jessica Isaksson och Pernilla Widlund. Jag heter Susan Myrdal. Tack till dig som lyssnat!